

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Planá nad Lužnicí, ČSLA 23, 391 11 Planá nad Lužnicí

Planá nad Lužnicí 27. 10. 2014

čj. UKZUZ 082851/2014

Zpráva č. 19 oblastního odboru PLANÁ NAD LUŽNICÍ o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 22. 9. – 26. 10. 2014

1. Počasí

Koncem září bylo převážně zataženo až polojasno se slabými srážkami a ranními mlhami, s výjimkou 24.9., kdy v Prachaticích při přechodném vyjasnění prudce klesla teplota k bodu mrazu (+0,5 °C), v ostatních dnech se ranní teploty pohybovaly mezi 8-10 °C. Průběh října byl převážně zatažený, deštivý a mlhavý, teploty se pohybovaly od 8 do 16°C. Noční teploty na konci října začaly klesat až 0 °C. Pozemky jsou vlivem dešťů lokálně silně podmáčené.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Nyní koncem října se dokončují sklizňové práce silážní kukuřice, dobíhá stále sklizeň brambor, která se kvůli častým dešťovým srážkám protahuje. Sklizené hlízy jsou proto ve zhoršeném zdravotním stavu. Porosty řepky ozimé na těžších nepropustných půdách měly v důsledku velkého množství srážek a vodou nasyceného půdního profilu problémy se vzcházením. Řepky zaseté v agrotechnickém termínu a lehčích propustných půdách jsou v dobré kondici a vývoji, na zimu připravené. V porostech řepky způsoboval dřepčík olejkový značné problémy. Agronomové i při třech insekticidních postřicích nedokázali udržet řepku před úživným žírem těchto škůdců. Koncem října se dokončují poslední osevy ozimých obilovin také po agrotechnických termínech. Pozdě seté ozimé pšenice a ječmen se nacházejí ve fázi 1-2 listů.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 11-22 BBCH)

Porosty se nacházejí ve fázi od prvního listu do druhé odnože.

Střední výskyt dospělců **kříška polního (*Psammotettix alienus*)** byl zaznamenán v okrese Tábor (Hodonice u Bechyně, 20.10.), Jindřichův Hradec (Pohoří u Kardašovy Řečice, 18.9.), Pelhřimov (Hořepník, 21.10.), slabý výskyt Jindřichův Hradec (Březina u Deštné, 3.10.) a Strakonice (Šípoun, 2.10.).

Pozoruje se pokud možno za slunného bezvětřného počasí, nejlépe v pozdním odpolední před západem slunce především na řidších prosvětlených místech porostů a výdrolů. U ozimů se preferují širší okraje ze strany, kde byly ozimy v předchozím roce. Kontroluje se množství dospělců kříška polního na 100 smyků. Kritické číslo je 3-7 dospělců na 100 smyků.

Na lokalitách s každoročním škodlivým výskytem je možné provést insekticidní moření osiva ozimů. Podzimní ošetření insekticidy se provede podle intenzity výskytu WDV v předchozím roce, podle výskytu na výdrolech a v závislosti na průběhu počasí a termínu setí, respektive vzcházení. U časně setých porostů a za teplého, suchého podzimu je vyšší pravděpodobnost přenosu WDV. V letech s dlouhým, teplým podzimem je třeba u časně setých porostů ošetření opakovat. Ošetření postřikem se provádí na podzim ve fázi 1-3 listů.

Slabý výskyt **mšicovitých (Aphididae spp.)** pozorován v okrese Třebíč (Pozďatín, 3.10., Hrotovice, 3.10., Myslibořice, 29.9., Dalešice, 29.9.).

Slabý výskyt poškození listů od larev **hrbáče osenního (Zabrus tenebrioides)** zaznamenáno v okrese Třebíč (Hrotovice, 3.10.).

Střední výskyt **hraboše polního (Microtus arvalis)** pozorován v okrese Třebíč (Hostákov, 21.10.), slabé výskyty v okrese Tábor (Hodonice u Tábora, 20.10., Přehořov u Soběslavi, 15.10.), Pelhřimov (Pelhřimov, 14.10., Bácovice, 6.10.), Jindřichův Hradec (Březina u Deštné, 8.10., Samosoly, 24.10.), Třebíč (Pozďatín, 3.10.) a Písek (Čimelice, 2.10.).

Pozorování hrabošů se provádí v porostech ozimů o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace.

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10x.

Ošetření na jaře se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 užívaných východů z nor na 1 ha.

JEČMEN OZIMÝ (RF 12-23 BBCH)

Porosty jsou v růstové fázi od druhého listu do třetí odnože.

První slabý výskyt **padlí travního (Blumeria graminis sp. hordei)** byl zaznamenán v okrese Třebíč (Horní Újezd u Třebíče, 8.10.).

První slabý výskyt **sít'ovité skvrnitosti ječmene (Pyrenophora teres)** na listech pozorován v okrese Třebíč (Horní Újezd u Třebíče, 8.10., Nárámec, 2.10., Slavice, 15.10., Ratibořice na Moravě, 15.10., Hostákov, 14.10.).

První silný výskyt **spály ječmene (Rhynchosporium secalis)** na odnožích pozorován v okrese Tábor (Čenkov u Bechyně, 20.10.). Slabý výskyt v okrese Třebíč (Horní Újezd u Třebíče, 1.10.).

Pozitivní výskyt kupek letních výtrusů hnědé **rzivosti ječmene (Puccinia hordei)** v okrese Třebíč (Horní Újezd u Třebíče, 14.10.).

Pozitivní výskyt **obecné krčkové a kořenové hniloby (Giberella spp.)** v okrese Třebíč (Horní Újezd u Třebíče, 21.10.).

Silný výskyt dospělců **kříška polního (Psamotettix alienus)** byl zaznamenán v okrese Tábor (Čenkov u Bechyně, 20.10.) a slabý výskyt v okrese Písek (Lučkovice, 2.10.).

Pozorování viz pšenice ozimá.

Slabý výskyt **mšicovitých (Aphididae spp.)** v okrese Třebíč (Horní Újezd u Třebíče, 1.10., Nárámec, 2.10., Vladislav, 14.10., Slavice, 15.10., Ratibořice na Moravě, 15.10., Hostákov, 14.10.).

Slabý výskyt hraboše polního (*Microtus arvalis*) v ječmeni ozimém byl zjištěn v okresech Třebíč (Horní Újezd u Třebíče, 1.10., Třebíč, 2.10.), Písek (Krsice, 2.10.), Pelhřimov (Pejškov, 17.10.), Tábor (Čenkov u Bechyně, 20.10.).

Pozorování viz pšenice ozimá.

KUKUŘICE (RF 85-99 BBCH)

Porosty jsou v rozmezí fáze voskové (silážní) zralosti, zrna žlutavá až žlutá, těstovitá konzistence, asi 55 % sušiny zrna do fáze sklizňové zralosti, rostlina sklizena.

Slabý výskyt bílorůžové hniloby obilek kukuřice (*Giberella spp.*) pozorován v okrese Třebíč (Hrotovice, 3.10.), Tábor (Hodonice u Bechyně, 6.10.) a Pelhřimov (Starý Pelhřimov, 23.9.).

Slabý výskyt (*Kabatiella zaeae*) zjištěn na listech v okrese Třebíč (Hrotovice, 3.10., Horní Újezd u Třebíče, 3.10.).

Slabý výskyt obecné snětivosti kukuřice (*Ustilago maydis*) na latách kukuřice byl zaznamenán v okrese Třebíč (Bohušice, 9.10.).

Preventivní ochrana spočívá v kvalitní orbě po sklizni, střídání plodin, vyrovnané výživě, přiměřené hustotě porostu, omezení mechanického poškození rostlin a chemické ochraně proti bzunce ječné (infekce do zraněných míst). Vzhledem k biologii patogenu nelze využít moření osiva. Není registrován žádný fungicid.

Silný výskyt dospělců bázlivce kukuřičného (*Diabrotica virgifera*) zaznamenán v okrese Jihlava (Vápovice, 29.9., Otín nad Jihlavou, 25.9.), Třebíč (Rapotice, 24.9.), střední výskyt v okrese Jindřichův Hradec (Rodvínov, 23.9., Lipovka, 26.9.), České Budějovice (Chotýčany, 23.9., Velešín, 23.9.), Pelhřimov (Starý Pelhřimov, 23.9.), slabý výskyt v okrese Písek (Radobytec, 2.10.), Třebíč (Nárameč, 24.9.), Tábor (Kladruby, 24.9., Soběslav, 23.9.), Jindřichův Hradec (Rodvínov, 23.9.).

Pozorování se provádí v porostech všech typů kukuřic, přednostně na pozemcích osetých kukuřicí i v předchozím roce nebo s výskytem plevelných rostlin – výdrolu kukuřice v následné plodině v předchozím roce, nebo na pozemcích se zkráceným osevním postupem. Monitoring výskytu dospělců na lemových deskách se provádí minimálně jednou týdně v období od 20. června do poloviny října.

Chemická ochrana proti larvám se doporučuje při hodnotě 35 a více dospělců v průměru na jeden lapák za 14 dnů v předchozím roce. Aplikují se insekticidní mořidla nebo půdní insekticidy při setí nebo v době líhnutí larev.

Doporučený termín prvního ošetření proti dospělcům v oblasti kontinuálního šíření na pozemcích s opakovaným pěstováním kukuřice nastává v období dvou až tří týdnů po zjištění prvního jedince ve feromonových lapácích, překračujícím práh škodlivosti, který je stanoven na 35 a více dospělců v průměru na jeden lapák za 14 dnů.

Slabý výskyt poškození rostlin zavíječem kukuřičným (*Ostrinia nubilalis*) zachycen v okrese Jindřichův Hradec (Lipovka, 24.9.), Tábor (Hodonice u Bechyně, 29.9.) a Pelhřimov (Starý Pelhřimov, 23.9.).

Preventivní metodou ochrany je dodržování osevního postupu (nepěstovat kukuřici po kukuřici) a hluboká orba.

Účinnost chemické a biologické ochrany je závislá na přesné signalizaci výskytu dospělců v porostu kukuřice. Výsledky monitoringu letové aktivity pomocí světelných lapačů jsou pravidelně aktualizovány na webových stránkách ÚKZÚZ:

<http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/skodlive-organismy/nalety-skudcu-do-svetelných-lapacu.html>

Optimální termín chemického ošetření nastává v době, kdy se z prvních nakladených snůšek začínají líhnout housenky, tj. když ve vajíčkách prosvítá tvar housenky s tmavě pigmentovanou hlavou.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 15-19 BBCH)

Nachází se v růstových fázích od 5. pravého listu do 6 až 9 a více listů vyvinuto.

Střední výskyty **fomového černání stonku (*Leptosphaeria maculans*)** byly pozorovány v okrese Jindřichův hradec (Deštná, 3.10.), Třebíč (Ocmanice, 3.10., Vícenice u Dolních Lažan, 9.10.), Tábor (Brandlín u Tučap, 14.10., Sudoměřice u Bechyně, 21.10., Pořín, 21.10.). Slabé výskyty v okrese Třebíč (Stařeč, 2.10., Hrotovice, 3.10., Odunec, 3.10., Klučov, 3.10., Slavice, 7.10., Mikulovice, 7.10., Lukov u Moravských Budějovic, 9.10., Březník, 14.10., Kožichovice, 15.10., Horní Újezd u Třebíče, 21.10., Hostákov, 21.10., Slavice, 22.10., Kramolín, 22.10.), Tábor (Želeč u Tábora, 10.10., Řípec, 10.10., Chlebov, 15.10., Dráčov, 22.10.), Jindřichův Hradec (Matná, 23.10.).

Pozorování fomového černání stonku řepky se provádí při průchodu porostem v RF 15-26 na listech dvaceti rostlin (na deseti místech vždy na 2 za sebou rostoucích rostlinách). Z každé rostliny se hodnotí 2 listy, přednostně se vybírají listy s příznaky napadení. Práh škodlivosti je 5-25 % listů.

Preventivní ochrana spočívá v nákupu zdravého osiva, minimálně 3letý osevní postup. Ochranu vzcházejících rostlin zajistí moření osiva. Fungicidní postřik je možné provést ve dvou termínech. Optimálním je podzimní ošetření ve fázi 14-18 BBCH (4. až 6. pravý list). Časně jarní ošetření může snížit celkové napadení a zpomalit průběh infekce, ale nezničí již infekce, které vznikly na podzim.

První výskyt **plísně brukvovitých (*Hyaloperonospora parasitica*)** byl zjištěn v okrese Třebíč (Vícenice u Dolních Lažan, 9.10.).

První výskyt **mšice zelné (*Brevicoryne brassicae*)** se silnou intenzitou byl pozorován v okrese Třebíč (Ocmanice, 14.10.), Tábor (Sudoměřice u Bechyně, 20.10., Pořín, 21.10.), slabé výskyty v okrese Třebíč (Hrotovice, 3.10., Klučov, 3.10., Březník, 14.10., Kožichovice, 15.10., Horní Újezd u Třebíče, 21.10., Hostákov, 21.10., Slavice, 22.10.), Tábor (Chlebov, 15.10., Dráčov, 22.10.), Jindřichův Hradec (Deštná, 17.10.).

V období od 15.10. do 31.10. se při průchodu porostem na padesáti rostlinách sleduje počet napadených rostlin mšicí zelnou.

Chemická ochrana se provádí na jaře do 10 dnů po odkvětu.

Střední výskyt **dřepčíka olejového (*Psylliodes chrysocephalus*)** v Mörickeho miskách byl pozorován v okrese Třebíč (Ocmanice, 3.10.), Pelhřimov (Lipice, 6.10.). Slabé výskyty v okrese Třebíč (Stařeč, 2.10., Hrotovice, 3.10., Odunec, 3.10., Mikulovice, 9.10., Vícenice u Dolních Lažan, 9.10., Kožichovice, 15.10., Hostákov, 21.10.), Jindřichův Hradec (Deštná, 3.10., Matná, 7.10.), Tábor (Želeč u Tábora, 6.10., Řípec, 6.10.). První výskyt larvy v okrese Třebíč (Slavice, 7.10.).

Zjišťuje se počet dospělců na 1 m řádku na podzim. Pro monitoring letové aktivity dospělců se využívají Mörickeho misky nebo žluté lepové desky.

Chemická ochrana se provádí aplikací insekticidů proti dospělcům. Ošetření se na podzim doporučuje při výskytu 1 brouk na 1 m řádku. Ošetření na dospělé se provádí dříve, než dojde k vykladení vajíček. Povolené přípravky na ochranu rostlin najdete v Registru přípravků na ochranu rostlin na webových stránkách ÚKZÚZ nebo [Vyhledávání v registru přípravků](#)

Slabý výskyt housenic **pílatky řepkové (*Athalia rosae*)** byl pozorován v okrese Třebíč (Stařeč, 2.10., Hrotovice, 30.10., Ocmanice, 3.10., Odunec, 3.10., Klučov, 3.10., Slavice, 7.10., Mikulovice, 9.10., Březník, 14.10., Hostákov, 21.10.), Jindřichův Hradec (Deštná, 3.10.), Tábor (Řípec, 10.10., Sudoměřice u Bechyně, 20.10., Pořín, 21.10.),

Výskyt housenic na padesáti rostlinách při průchodu porostem se pozoruje v růstové fázi po vytvoření listové růžice.

Nepřímá ochrana: likvidace brukvovitých plevelů a posklizňových zbytků. Kritické číslo je 1 a více housenic průměrně na jednu rostlinu. Obvykle stačí ošetření v ohniscích výskytu od vzejití do konce října.

Poškození listů **vrtalkovitými (*Agromyzidae spp.*)** bylo pozorováno v okrese Tábor (Řípec, 10.10.), Jindřichův Hradec (Deštná, 3.10.).

Slabý výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** pozorován v okrese Třebíč (Stařeč, 2.10., Odunec, 3.10., Klučov, 3.10., Lukov u Moravských Budějovic, 9.10., Ocmanice, 23.10.), Pelhřimov (Lipice, 6.10.), Tábor (Brandlín u Tučap, 14.10., Chlebov, 15.10., Sudoměřice u Bechyně, 20.10., Pořín, 21.10., Dráchov, 22.10.), Jindřichův Hradec (Samosoly, 24.10., Dunajovice, 20.10.).

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 99 BBCH)

Hlízy odloučené od stonků, většina porostů sklizena.

Vzhledem ke srážkám před a během sklizně brambor se projevuje jejich zhoršený zdravotní stav především výskytem plísní, fusarióz a bakterióz.

Silný výskyt **bakteriálního černání stonku (*Erwinia carotovora*)** na hlízách byl pozorován v okrese Jindřichův Hradec (Kunžak, 21.10.) a Tábor (Smilovy Hory, 23.10.), slabý výskyt v okrese Pelhřimov (Lipice, 14.10., Radějov u Buřenic, 22.9.).

Kontrola napadení hlíz se provádí 21 dní a následně 2 měsíce po sklizni na 100 hlízách.

Preventivním opatřením je zdravá sadba a narašení nebo naklíčení sadby, aby porost rychle vzešel a klíčky byly méně ohrožené infekcí. Infekci lze také omezit zabráněním mechanického poškození hlíz.

Slabý výskyt **fusariové hniloby bramboru (*Fusarium coeruleum*)** zjištěn v okrese Pelhřimov (Lipice, 14.10.).

Silný výskyt **plísně bramboru (*Phytophthora infestans*)** na hlízách byl pozorován v okrese Pelhřimov (Vokov u Rynáře, 7.10.), slabý výskyt rovněž v okrese Pelhřimov (Lipice, 14.10., Radějov u Buřenic, 22.9.) a v okrese Písek (Lučkovice, 2.10.).

Kontrola napadení hlíz se provádí 21 dní po sklizni na 100 hlízách.

Preventivním opatřením je ukončení vegetace zničením natě chemicky - desikací, případně mechanicky – rozbitím. Tímto zásahem se odstraňuje zdroj infekce pro hlízy.

Slabý výskyt **aktinobakteriální obecné strupovitosti bramboru (*Streptomyces scabiei*)** v okrese Písek (Lučkovice, 2.10.).

Kontrola napadení hlíz se provádí v době sklizně na 100 hlízách.

Ochrana spočívá ve výběru vhodné odrůdy a optimální agrotechnice.

V okrese Pelhřimov (Lipice, 14.10.) byl na hlízách zjištěn slabý výskyt **vločkovitosti hlíz bramboru (*Thanatephorus cucumeris*)**.

Kontrola napadení hlíz se provádí v době sklizně na 100 hlízách.

Chemická ochrana: moření sadbových hlíz.

PÍCNINY

JETEL LUČNÍ

Slabý výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byl pozorován v okrese Třebíč (Biskupovice u Hrotovic, 29.9., Střížov u Třebíče, 21.10.), Písek (Cerhonice, 2.10.), Tábor (Pohnání, 7.10., Mezná, 24.10.), Jindřichův Hradec (Studnice u Lodhérova, 17.10., Kardašova Řečice, 24.10.).

*Pozorování **hrabošů** se provádí u víceletých pícnin v porostech o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace a po druhé seči jetelovin.*

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10 krát.

Chemické ošetření porostu se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 200 a více užívaných nor na 1 ha.

VOJTĚŠKA SETÁ

Slabý výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byl pozorován v okrese Třebíč (Jaroměřice nad Rokytou, 22.9., Smrk na Moravě, 23.9., Březník, 25.9., Mohelno, 25.9., Krhov u Hrotovic, 29.9., Boňov, 30.9.), Jihlava (Číměř nad Jihlavou, 23.9.).

Pozorování a ochrana viz jetel luční.

PASTVINY, LOUKY, TTP

TTP

Slabý výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** sledován v okrese Třebíč (Loukovice, 2.10.), Tábor (Komárov u Soběslavi, 23.10., Záluží u Vlastiboře, 23.10.).

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10 krát.

Chemické ošetření porostu se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 200 až 600 užívaných nor na 1 ha

Slabý výskyt dospělců **kříška polního (*Psamotettix alienus*)** byl zaznamenán v okrese Jindřichův Hradec (Dunajovice, 24.10.).

Slabý výskyt **mšicovitých (*Aphididae* spp.)** v okrese Jindřichův Hradec (Dunajovice, 24.10.).

Za oblastní odbor zpracovali: Ing. Pavla Fialová a Lukáš Čech